

Narkootikumide üledoosi surmade ennetamise programm Eestis

Naloksoon on ravim, mida kasutatakse vastumeetmena opioidide (sealhulgas fentanüüli, heroini, metadooni, morfiini) üledoosi korral. Naloksoon ei ole narkootiline ravim, mistõttu puudub sellel kuritarvitamise oht. Eestis on ravimina kasutusel *Prenoxad 1 mg/ml* süstelahus süstlis, *Nexodal 0,4 mg/ml* süstelahus ampullis ja alates 2018. aastast ninasprei *Nyxioid 1,8 mg/0,1 ml*. Naloksoon on retseptiravim.

Alates 2013. aasta septembrist, tuginedes Tervise Arengu Instituudi tegevuskavale ja Vabariigi Valitsuse korraldusele, on naloksoon kättesaadav ka üledooside surmade ennetamise programmi raames. Programmi sihtrühmaks on opioide tarvitavad inimesed ja nende lähedased ning narkootikumide tarvitajatega kokkupuutuvad töötajad (narkomaaniaravi ja kahjude vähendamise teenuse töötajad, politsei jt), kes läbivad koolituse üledoosi äratundmise ja kannatanule naloksooni manustamise kohta. Naloksoon väljastatakse ainult vastava koolituse läbinutele ja seda tehakse tervishoiuteenuse osutaja ning kahjude vähendamise teenust pakkuva organisatsiooni koostöös. Koolituse üks olulisi eesmärgi on lisaks üledoosi kohta käiva teabe ja esmaabi andmisele õpetada naloksooni kasutamist ning rõhutada kiirabi kutsumise vajadust pärast naloksooni manustamist.

Narkootikumide üledoosidest põhjustatud surmadest annab täpsema ülevaate narkomaania olukorra teabeleht. 2018. aastal oli Eestis kokku 39 narkootikumide üledoosidest põhjustatud surmajuhtumit (2017. aastal 110 surmajuhtumit). Ka Tallinna Kiirabi väljakutsete arv langes hüppeliselt 2018. aastal. Kui 2016. aastal oli juhtumite arv 1203 ja 2017. aastal tõusis 1396 juhuni, siis 2018 langes juhtumite arv 495-ni. 2016. aasta ligi 40%-list kasvu võib

seletada uute, senitundmatute ja ülikangete fentanüülide (*furanüülfentanüül*, *akrüülfentanüül* ja *karfentanüül*) turuletulekuga ja langust 2018. aastal fentanüüli kättesaadavuse langusega.

Naloksooni programmi rakendatakse peamiselt Harjumaal ja Ida-Virumaal, kuid ka Viljandis. Alates 2013. aastast kuni 2018. aasta lõpuni on naloksooni koolituse läbinud 2893 inimest ja välja on antud 2886 naloksooni ravimi komplekti (nii eeltäidetud süstlid, ampullid kui nasaalne ravimivorm). Lisaks oli 657 naloksooni korduvväljastust. Korduvväljastamise põhjuseks oli enamikul juhtudel (90%) eelmise naloksooni kasutamine elu päästmise eesmärgil. TAI-le esitatud aruannete põhjal kasutati 2018. aastal 50 naloksooni komplekti elu päästmise eesmärgil (kokku oli 60 korduvväljastust). Täpsemat jaotust 2015.–2018. aasta kohta võib näha tabelist 1. Alates 2015. aastast väljastavad naloksooni ka vanglate meditsiiniosakonnad, kes koolitavad varasema opioidide süstimise kogemusega kinnipeetavaid enne vanglast vabanemist ja annavad neile vanglast vabanemisel kaasa naloksooni eeltäidetud süstla komplekti.

Täpsemat jaotust 2015.–2018. aasta kohta võib näha tabelist 1.

¹ Naloksooni saab peale koolitust väljastada (s.o välja kirjutada) ainult tervishoiutöötajate registrisse kantud arst.

Tabel 1. Naloksooni programmi tulemused 2015–2018

	2015	2016	2017	2018
Grupipõhiste koolituste arv	88	57	50	77
Individuaalkoolituste arv	99	142	139	414
Osalejate arv kokku	514	434	325	808
Naloksooni saanute arv	513	433	325	797
Naloksooni korduvväljastamiste arv	115	167	131	60

Allikas: TAI 2018

